

An Roinn Cultúir,
Oidhreacht agus Gaeltachta
Department of Culture,
Heritage and the Gaeltacht

**An Ciste um Struchtúir
Stairiúla
CIORCLÁN CFS/2019**

Samhain 2018

1. Réamhrá

In Aibreán 2018 d'fhógair an tAire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta *Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga & inár nOidhreacht 2018-2027* - infheistíocht chaipitiúil de €1.2bn sa chultúr agus san oidhreacht. Beidh an maoiniú caipitiúil don oidhreacht thógtha faoin bplean seo i bhfeidhm ó 2018 - 2027 agus tá sé dírithe ar feabhas a chur ar an oidhreacht thógtha atá againn ar fud na tíre seo agus ar conas í a chosaint.

Tá beagnach caoga míle foirgneamh ann atá faoi chosaint ar fud na hÉireann. Tá géarghá ag roinnt mhaith dóibh siúd ar infheistíocht, chun a dheimhniú go gcaomhnaítear iad agus go leanfar ar aghaidh le húsáid a bhaint astu ionas go mbeidh siad mar chuid bheo mar chuid dár stair agus dár saol pobail amach anseo.

Táthar ag cur maoinithe ar fáil don Chiste um Struchtúir Stairiúla (CFS) mar chuid de *Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga & inár nOidhreacht 2018-2027*.

Is **€1,824,000** san iomlán an méid maoinithe a bheidh ar fáil faoin gCiste um Struchtúir Stairiúla in 2019 ar fud na tíre.

2. Cuspóir an Chiste um Struchtúir Stairiúla

Tá timpeallacht thógtha ar leith ann in Éirinn de chaighdeán atá dochreidte ard - áirítear ár foirgnimh agus ár struchtúir stairiúla mar chuid ríthábhachtach dár n-oidhreacht. Comharthaí tógtha de na glúnta de mhuintir na hÉireann is ea iad.

Is éard is bunchuspóir an Chiste um Struchtúir Stairiúla, caomhnú agus feabhas a chur le foirgnimh agus struchtúir stairiúla ar mhaithe le leas an phobail.

Cé go bhfuil an príomhdhualgas ar an úinéir cúram agus caomhnú a dhéanamh ar an bhfoirgneamh atá faoi chosaint, déanfaidh an **Ciste um Struchtúir Stairiúla** caipiteal riachtanach a infheistiú san oidhreacht thógtha dár gcuid agus beidh sé ina chúnaimh do shealbhóirí agus do choimeádaithe d'fhoirgnimh stairiúla chun cosaint a thabhairt dóibh amach anseo ar mhaithe le leas an phobail. Tá beagnach caoga míle foirgneamh ann atá faoi chosaint ar fud na hÉireann. Tá géarghá ag roinnt mhaith dóibh siúd ar infheistíocht, chun a dheimhniú go ndéanfar iad a chaomhnú agus go leanfar ar aghaidh le húsáid a bhaint astu ionas go mbeidh siad a bheith mar chuid bheo mar chuid dár stair agus dár saol pobail amach anseo.

Is iad aidhmeanna príomhacha an chiste seo:

- **chun éascú** le hoibreacha caomhnaithe ar scála níos airde a bheith curtha i gcrích ar struchtúir oidhreachta a mheastar a bheith suntasach agus gá dóibh tacaíocht phráinneach ag teastáil leo;
- chun athghiniúint agus athúsáid maoin oidhreachta a **spreagadh** agus chun cuidiú leis an gcaomhantais ar struchtúir chosanta agus sócmhainní atá suntasach ó bhonn stairiúil-cultúrtha;
- chun **tacú leis** an infheistíocht de mhaoiniú príobháideach i dtionscadail dhlúth-shaothair a bhfuil sé d'aidhm acu struchtúir stairiúla atá i seilbh príobháideach agus poiblí araon a chaomhnú.

Beidh dhá Shruth sa Chiste um Struchtúir Stairiúla:

- **Sruth 1** - leis seo cuirfear deontais ar fáil de idir €15,000 agus €50,000 le haghaidh athchóirithe riachtanacha agus oibreacha caipitiúla beaga a bhaineann le hathchóiriú agus le caomhnú struchtúr oidhreachta (maoiniú de suas go dtí €1m faoin Sruth seo don bhliain 2019).
- **Sruth 2** - leis seo cuirfear líon beag deontas ar fáil de idir €50,000 agus €200,000 le haghaidh feabhsuithe suntasacha nó tionscadail a bhaineann le hathúsáid ar struchtúir oidhreachta, ina bhfuiltear tar éis buntáiste soiléir don phobal a léiriú (maoiniú de suas go dtí €1m faoin Sruth seo don bhliain 2019).

Is féidir leis an Aire cuid den Chiste a shannadh le haghaidh **tionscadail i gcomhpháirtíocht** le heagraíochtaí atá maoinithe ag an Stát, m.sh. Oifig na nOibreacha Poiblí, Iontaobhas Oidhreachta na hÉireann, Uiscebhealaí Éireann, na Seirbhíse Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, Iontaobhas na gComharthaí Talún agus eagraíochtaí eile, chun cothabháil a dhéanamh le struchtúir agus foirgnimh stairiúla atá faoi sheilbh phoiblí agus chun cur leis an infreastruchtúr áineasa agus an teacht atá ag an phobal ar na seoda oidhreachta seo.

3. Cé is féidir iarratas a chur isteach?

Leis an gCiste um Struchtúir Stairiúla, cuirtear cistiú caipitil ar fáil le haghaidh oibreacha ar struchtúir cháilithíoch, agus ina measc sin áirítear:

- (i) Struchtúir atá faoi chosaint:** Struchtúir atá ar Thaifead ar Dhéanmhais Chosanta (RPS) an údaráis áitiúil;
- (ii)** Struchtúir atá i dteideal a bheith molta le cuimsiú san RPS, ach nár faomhadh go foirmiúil iad go fóill. Caithfidh a leithéid de struchtúir critéir an údaráis áitiúil le cuimsiú sa RPS a shásamh, i.e. caithfidh go bhfuil tábhacht ar leith ag baint leis ó thaobh ailtireachta, staire, seandálaíochta, ealaíne, cultúir, eolaíche, sóisialta nó teicniúil de.
- (iii) Struchtúir nó oibreacha i Limistéir Chaomhantais Ailtireachta (LCA), nó laistigh de chonláiste Séadchomhartha Náisiúnta,** sa chás go bhfuil cúinsí eisceachtúla i gceist.

Is iad seo a leanas a bheidh mar thionscadail incháilithe:

- tionscadail molta ag údaráis áitiúla de réir iarratais a dhéanann **iarratasóirí príobháideacha gur úinéirí nó airigh de struchtúir stairiúla iad**
- tionscadail molta ag údaráis áitiúla maidir le hoibreacha a dhéantar le **struchtúir atá faoi úinéireacht phoiblí**, i gcásanna ina léirítear baint fhollasach oidhreachta nó pobail, nó tairbhe don phobal
- tionscadail molta go díreach don Roinn a bhfuil fócas oidhreachta atá sainmhínithe go soiléir nó leas pobail nó poiblí acu a dhéanann **eagraíocht atá maoinithe ag an Stát** a fheidhmíonn i réimse oidhreachta.

Ní chuirfear san áireamh ach iarratas amháin ó thaobh gach struchtúr stairiúil ar leith

Ní ghlacfar le hil-iarratas maidir le haon struchtúr ar leith faoi na sruthanna éagsúla den Chiste um Struchtúir Stairiúla nó den Scéim Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha.

4. Maoiniú ar fáil

- **Sruth 1** - leis seo cuirfear deontais ar fáil de idir €15,000 agus €50,000 le haghaidh athchóirithe riachtanacha agus oibreacha caipitiúla beaga a bhaineann le hathchóiriú agus le caomhnú struchtúr stairiúil.
- **Sruth 2** - leis seo, cuirfear deontais ar fáil ó €50,000 suas go dtí €200,000 le haghaidh tionscadail shuntasacha athchóirithe a bhaineann le struchtúir stairiúla, má léirítear go bhfuil tairbhe ar leith ann a bhaineann leis ar mhaithe le leas an phobail. Is féidir le Sruth 2 a bheith curtha i gcríoch de réir a chéile thar thréimhse dhá bhliain
- Is ionann an t-uasmhéid de dheontas a bheidh ar fáil i Sruth 1 agus 80% de na costais incháilithe.
- Is ionann an t-uasmhéid de dheontas a bheidh ar fáil i Sruth 2 agus 50% de na costais incháilithe de ghnáth, ach i gcásanna faoi leith áfach, is féidir le hiarratasóirí céatadán de chostais incháilithe níos airde ná sin a fháil, suas go dtí uasráta móriomlán de 80%,
- Ceanglófar ar iarratasóirí go gcuirfidís fianaise ar fáil go bhfuil maoiniú comhfhreagrach ar fáil agus caithfidh na hoibreacha a bheith críochnaithe agus íocaíocht déanta sula ndéanann an Roinn féin íocaíocht.

5. Cad a bheidh maoinithe

- **Sruth 1 - Deisithe riachtanacha, athchóirithe.** Oibreacha riachtanacha lena ndéanfar an struchtúr a chaomhnú agus a chosaint, agus a choimeád in úsáid chomh maith.
- **Sruth 2 - Tionscadail mhóra nó tionscadail shuntasacha athchóirithe nó athbheochan** más rud é go gcuirfidh siad leas ar leith ar fáil don phobal.
- Déanfaidh an Roinn cinneadh ar maoiniú **tionscadal a dhéantar i gcomhpháirtíocht** le heagraíochtaí eile a mhaoinionn an Stát, mar atá leagtha amach thuas, ar bhonn cás ar chás. Is oibreacha caipitiúla amháin a bheidh á maoiniú agus de ghnáth ní bheidh sé níos mó ná 50% de chostas an tionscadail.

Féach Alt 8 thíos, mura miste, chun teacht ar thuilleadh eolais faoi Oibreacha Cáilítheacha.

Ní bheidh na cineálacha oibreacha seo a leanas incháilithe le haghaidh maoinithe:

- Oibreacha ar cuireadh tús leo roimh bhronnadh an deontais
- Gnáthchothabháil nó costais leanúnacha eile
- Foirgnimh nua nó sínte
- Oibreacha nach bhfuil de réir dea-mhodh oibre nó dea-chleachtas caomhnaithe

- Tionscadail nó gnéithe de thionscadail ar cuireadh tús leis na hoibreacha roimh bhronnadh an deontais
- Tailte nó foirgnimh a cheannach
- Staidéir indéantachta
- Pleananna i leith an chaomhnaithe nó aon chaiteachas neamh-chaipitiúil eile, seachas más rud é go bhfuil sé díreach bainteach le hoibreacha caipitiúla atá á maoiniú faoin gCiste.

6. Critéir roghnúcháin

Is de réir na gcritéir seo a dhéanfar measúnacht ar iarratais incháilithe atá le roghnú faoi **Shruth 1**:

1	An tábhacht a bhaineann leis an struchtúr
2	Éifeachtúlacht an deontais chun spriocanna an Chiste um Struchtúir Stairiúla a bhaint amach
3	Caighdeán na modheolaíochta agus fiúntas teicniúil na n-oibreacha molta
4	An méid a chuireann na hoibreacha molta leis an féidearthacht go gcoimeádfar an struchtúr in úsáid, nó le é a thabhairt ar ais in úsáid

Is de réir na gcritéir seo a dhéanfar measúnacht ar iarratais incháilithe atá le roghnú faoi **Shruth 2**:

1	An tábhacht a bhaineann leis an struchtúr
2	Éifeachtúlacht an deontais chun spriocanna an Chiste um Struchtúir Stairiúla a bhaint amach
3	Caighdeán na modheolaíochta agus fiúntas teicniúil na n-oibreacha molta
4	An méid a chuireann na hoibreacha molta leis an bhféidearthacht go gcoimeádfar an struchtúr in úsáid, nó le é a thabhairt ar ais in úsáid
5	Leas poiblí nó pobail an tionscadail

Tabharfar teip mór-iomlán d'aon iarratas nach n-éiríonn leis marc incháilithe a fháil de réir aon cheann de na critéir mheasúnachta thuasluaite agus ní chuirfear san áireamh iad chun cistithe.

7. Caighdeán na nOibreacha

Ní mór gur duine nó daoine gairmiúla a bhfuil na cáilíochtaí agus an taithí cuí acu a dhéanfaidh na hoibreacha caomhnuithe a dhearadh, a shannadh agus a mhaoirsiú ar an láthair agus ceanglófar ar an duine sin a dhearbhu go ndearnadh na hoibreacha de chaighdeán sásúil.

I gcás go mbaineann oilteacht ar leith leis an gcleachtóir, mar shampla tuíodóir nó saor cloiche, comhlíonann siadsan ról an ghairmí um thógáil caomhnuithe.

8. Conas Iarratas a Dhéanamh

Sruth 1

Leis an sruth seo cuirfear deontais ar fáil de idir €15,000 agus €50,000 le haghaidh athchóirithe riachtanacha agus oibreacha caipitiúla beaga a bhaineann le hathchóiriú agus le caomhnú struchtúr stairiúil.

- Ba cheart **d'iarratasóirí príobháideacha nó grúpaí pobail gur úinéirí nó airigh de struchtúir stairiúla iad:**
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - iad a chur isteach chuig an údarás áitiúil roimh an dáta deireanach, an **31 Eanáir 2019**. Déanfaidh na húdaráis áitiúla gearrliosta de thionscadail oiriúnacha agus cuirfidh siad iad chuig an Roinn faoin **15 Feabhra 2019**.
Is féidir le gach údarás áitiúil suas go dtí trí **thionscadal ón gcatagóir seo** a chur isteach le beith measta.
- Ba cheart d'údaráis áitiúla atá ag cur isteach iarratais le haghaidh oibreacha ar **struchtúir atá faoi úinéireacht phoiblí**, i gcásanna a bhfuil fócas oidhreachta atá sainmhínithe go soiléir nó leas pobail léirithe acu
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - agus é a chur isteach chuig an Roinn (ríomhphost HSF@chg.gov.ie) faoin **15 Feabhra 2019**.
Is féidir le gach údarás áitiúil **tionscadal amháin ón gcatagóir seo** a chur isteach le beith measta.
- Maidir le hiarratais ar thionscadail a bhfuil fócas oidhreachta atá sainmhínithe go soiléir nó leas pobail nó poiblí acu a dhéanann **eagraíocht maoinithe ag an Stát** a fheidhmíonn i réimse oidhreachta:
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - iad a chur isteach chuig an Roinn (ríomhphost HSF@chg.gov.ie) faoin **15 Feabhra 2019**.

Tabhair do d'aire gur gá i ngach cás go mbeadh **gairmí caomhnaithe a bhfuil na cáilíochtaí iomchuí acu** ann chun maoirseacht a dhéanamh ar na hoibreacha, agus go gcuirfí **ráiteas modha fóna agus cuimsitheach** isteach leis an iarratas.

Dírítear d'aird gur minic ráiteas modha dóthanach cuimsitheach lag a bheith ann mar chúis teipe le tionscadal ag an gcéim mheasúnaithe.

Sruth 2

Sruth 2 - leis seo cuirfear líon beag deontas ar fáil **suas go dtí €200,000** le haghaidh feabhsaithe suntasacha nó tionscadail a bhaineann le caomhnú struchtúir oidhreachta, ina leirítear leas soiléir don phobal.

- Ba cheart **d'iarratasóirí príobháideacha nó grúpaí pobail gur úinéirí nó airigh de struchtúir stairiúla:**
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - iad a chur isteach chuig an údarás áitiúil an dáta deireanach, an **31 Eanáir 2019**. Déanfaidh na húdaráis áitiúla gearrliosta de thionscadail oiriúnacha agus cuirfidh siad iad chuig an Roinn faoin **15 Feabhra 2019**. Is féidir le gach údarás áitiúil **tionscadal amháin ón gcatagóir seo** a chur isteach chuig an Roinn le bheith measta.
- Ba cheart d'údarás áitiúla atá ag cur isteach iarratais le haghaidh oibreacha ar **struchtúir atá faoi úinéireacht phoiblí**, i gcásanna ina bhfuil leas follasach oidhreachta nó pobail ann, nó tairbhe don phobal léirithe
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - iad a chur isteach chuig an Roinn (ríomhphost HSF@chg.gov.ie) faoin **15 Feabhra 2019**. Is féidir le gach údarás áitiúil **tionscadal amháin ón gcatagóir seo** a chur isteach chuig an Roinn le beith measta.
- Maidir le hiarratais ar thionscadail a bhfuil fócas oidhreachta atá sainmhínithe go soiléir nó leas pobail acu a dhéanann **agraíocht maoinithe ag an Stát** a fheidhmíonn i réimse oidhreachta:
  - Foirm A a chomhlánú
  - Ráiteas Modha cuimsitheach a cheangail leis
  - iad a chur isteach chuig an Roinn (ríomhphost HSF@chg.gov.ie) faoin **15 Feabhra 2019**.

Tabhair do d'aire gur gá i ngach cás go mbeadh **gairmí caomhnaithe a bhfuil na cáilíochtaí iomchuí acu** ann chun maoirseacht a dhéanamh ar na hoibreacha, agus go gcuirfí **ráiteas modha fóna agus cuimsitheach** isteach leis an iarratas.

Toisc go bhfuil éileamh mór ar dheontais, ní cuirfear iarratais nach sásaíonn na coinníollacha seo ag an gcéad chéim den phróiseas iarratais san áireamh in 2019. **Dírítear d'aird gur minic ráiteas modha dóthanach cuimsitheach lag a bheith ann mar chúis teipe le tionscadal ag an gcéim mheasúnaithe.**

Ag cur d'iarratas isteach

Ba cheart iarratais a shásaíonn na ceangaltais a chur isteach chuig an údarás áitiúil nó chuig an Roinn (mar is cuí) le bheith measta roimh an spriocdháta.

Déan seiceáil ar na nithe seo ach go háirithe –

- **Nach sáraíonn an méid maoinithe a iarrtar an t-uasluach de dheontas atá ar fáil**
- **Go luaitear go soiléir méid agus foinse an mhaoinithe a bhaineann leis**
- **Go bhfógraítear sonraí d'aon mhaoiniú eile ón státchiste**

Ní mór ríomhphost ar leith a chur isteach maidir le gach iarratas, agus bí cinnte go bhfuil gach ábhar bainteach leis an iarratas sin inchurtha leis. Ní mór don ríomhphost a bheith faoi bhun 15MB de mhéid. Ní chuirfear cuid d'iarratais nó iarratais nach bhfuil comhlánaithe go hiomlán, nó le níos mó ná iarratas amháin in aon ríomhphost amháin, san áireamh le haghaidh maoiniúcháin.

Ba cheart '**HSF 2019**' a bheith mar ábhar an ríomhphoist, agus ainm an tionscadail agus ainm an údaráis áitiúil leis, más ábhartha.

NÓTA: Ní ghlacfar ach amháin le hiarratais trí ríomhphost.

9. Aisghabháil Maoiniúcháin

Sa chás go ndéantar an t-iarratas tríd an údarás áitiúil

Caithfidh oibreacha a bheith críochnaithe agus dearbhaithe ag an údarás áitiúil sular féidir íocaíocht an deontais a lorg ón Roinn.

Tá an t-údarás áitiúil freagrach as íocaíocht na ndeontas d'úineirí/ áitritheoirí de thionscadal faofa faoin gCiste roimh aisíocaíocht a lorg ón Roinn.

Dírítear d'aire, sa chás nach ndéantar na hoibreacha de réir théarmaí na scéime, go háirithe nuair a athraítear scóip na n-oibreacha agus nach bhfuil na hoibreacha nua de réir na gcaighdeán riachtanach de dhea-chleachtais chaomhnaithe, nach bhfuil aon dualgas ar an Roinn an deontas a bhronnadh, toisc go bhfuil sárú ábhartha ar théarmaí thairiscint an deontais.

Chomh luath is atá iarratas curtha isteach, caithfidh an t-údarás áitiúil **Foirm C (Aguisín IV)** a chomhlánú agus a chur isteach faoin **1 Samhain 2019** chun an deontas a fhorchúiteamh ón Roinn. Caithfidh Oifigeach Caomhantais Ailtireachta (OCA) atá ag déanamh maoirseachta ar an tionscadal Foirm C a shíniú (nó, i gcás nach bhfuil OCA fostaithe ann, go ndéanfaidh ball d'fhoireann ghairmiúil an údaráis áitiúil atá inniúil chun an fheidhm seo tabhairt faoi é) agus déanfaidh an Príomhfheidhmeannach nó an Stiúrthóir Seirbhísí é a chomhshíniú. **Caithfear** fianaise íocaíochta a bheith leis an bhfoirm, mar shampla asphrionta ina dtaispeántar ainm an iarratasóra, an méid a íocadh agus dáta na híocaíochta chomh maith le háiseanna amhairc, m.sh. grianghraf nó gearrthóga físe, ionas gur féidir leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta comparáid a dhéanamh idir íomhánna den struchtúr roimh do na hoibreacha a bheith déanta agus ina ndiaidh. Ní féidir éileamh a dhéanamh ar maoiniúchán tar éis an spriocdháta.

Ní mór ríomhphost ar leith a chur isteach maidir le gach éileamh ar fhorchúitimh agus bí cinnte go bhfuil gach ábhar bainteach inchurtha leis san aon ríomhphost amháin.

Sa chás go ndéantar an t-iarratas go díreach chuig an Roinn

Caithfidh Foirm C a bheith sínithe ar an bhfoirm iarratais bhunaidh ag an gairmí caomhnaithe sainaitheanta, an té a dheimhneoidh go ndearnadh maoirseacht ar na hoibreacha agus gur cuireadh i gcrích iad de réir théarmaí bhronnadh an deontais agus an chaighdeáin oiriúnach maidir leis an gcleachtas caomhnaithe.

Ní íocfar aon deontas i gcásanna nach bhfuil an deimhniúchán ar na hoibreacha déanta ag gairmí caomhnaithe aige a bhfuil na cáilíochtaí oiriúnacha.

Caithfear fianaise íocaíochta a bheith leis an bhfoirm fhorchúitimh, mar shampla asphrionta ina dtaispeántar ainm an iarratasóra, an méid a íocadh agus dáta na híocaíochta chomh maith le háiseanna amhairc, m.sh. grianghraf nó gearrthóga físe, ionas gur féidir leis an Roinn comparáid a dhéanamh idir íomhánna den struchtúr roimh agus tar éis do na hoibreacha a bheith déanta.

Ní féidir éileamh a dhéanamh ar mhaoiniúchán tar éis an spriocdháta.

10. Oibreacha Cáilítheacha

Díonta: Oibreacha chun a dheimhniú go bhfuil an struchtúr slán righin agus go bhfuil an díon slán in aghaidh na drochaimsire tríd na hábhair chearta a úsáid. Ba cheart go mbeadh sé ina thosaíocht den thionscadal go dtarrthálfar an scláta agus ábhair eile atá san fhoirgneamh go dtí seo agus go n-athúsáidfear iad chomh maith. Oibreacha chun díonta tuí a dheisiú trí ábhair oiriúnacha agus traidisiúnta a úsáid, tá sé ceadaithe an giolcach a úsáid i gcásanna ina bhfuiltear ag athdhéanamh dín ghíolcaigh. Oibreacha chun bratra, gáitéir nó fleascadh miotail atá damáistithe a athchur (ábhair m.sh. luaidhe, copair nó since) de réir mar is cóir. Sa chás go bhfuil baol ann go ngoidfear ábhar miotail ón díon, beidh sé inghlactha ábhair mhalartacha atá oiriúnach a úsáid mar réiteach eatraimh.

Diúscairt Uisce Báistí: Oibreacha chun earraí uisce fearthainne a dheisiú nó, sa chás nach bhfuil sé sin indéanta, iad a athchur, chun a dheimhniú go mbeidh diúscairt éifeachtúil uisce ón bhfoirgneamh. Ba cheart luadh agus iarann teilgte a athchur gan an t-ábhar a mhalartú ú le hábhar eile. Sa chás go bhfuil baol ann go ngoidfear ábhar nó go dtarlódh loitiméireacht, beidh sé inghlactha ábhair mhalartacha atá oiriúnach a úsáid mar réiteach eatramhach.

Ballaí Seachtracha: Oibreacha chun déanamh cinnte go bhfuil an struchtúr slán daingean agus / nó go bhfuil dóthain cosanta ag an bhfoirgneamh in aghaidh na báistí. Oibreacha chun ceart a chur ar na lochtanna nó ar fhadhbanna a bhféadfadh a bheith ina gcúis dhochair shuntasach amach anseo más rud é go bhfágfaí iad gan cothabháil a dhéanamh orthu, m.sh. réitithe bunsraithe, titim isteach simléir, ionfhabhtú fungasach ar adhmaid nó aistriú salainn laistigh den ábhar é féin.

Fuinneoga, Doirse agus Gnéithe Gaolmhara eile: Oibreacha chun cosc a chur ar shlí don uisce teacht isteach san fhoirgneamh. Oibreacha chun gnéithe suntasacha den tsiúinéireacht sheachtrach a athchur, ach amháin gan ach adhmaid atá lofa a athchur. Deisiúchán fuinneog daite agus oibreacha bainteacha leis sin de réir an dea-chleachtais mar a leagtar amach i gCaibidil 6 den tSraith Chomhairliúcháin *Caomhnú Láithreán Adhartha* (2011),

<http://www.chg.gov.ie/app/uploads/2015/07/The-Conservation-of-Places-of-Worship-2011.pdf>

Codanna Inmheánacha: Oibreacha chun gnéithe den struchtúr inmheánach a dheisiú, m.sh. urlár, ballaí, staighrí agus spiaráí. Oibreacha chun gnéithe maisiúla suntasacha, obair ealaíne leis, m.sh. obair phlástair ar bhallaí agus ar síleálacha, siúinéireacht istigh agus feistithe a chaomhnú, de réir mar is cuí.

Oibreacha Sealadacha: Oibreacha chun an baol atá ann go dtitfeadh an struchtúr as a chéile, go hiomlán nó in áiteanna a laghdú, ag féachaint do aerú leordhóthanach chothabháil don struchtúr, agus cosaint gnéithe suntasacha den fhoirgneamh ó phriacal. Nuair a mheastar gur gá daingneáin nó gnéithe suimiúla a aisbhaint chun iad a choimeád sochair, beidh sé sin ag brath ar mholtaí sásúla go gcoimeádfar go slán sábháilte iad le cur ar ais ina n-áit cheart in am trátha.

Fothracha Stairiúla: Oibreacha chun saoirseacht chloiche nó gnéithe eile atá i bpriacal a dhaingniú.

Oibreacha Eile: Is féidir leis an iarratasóir agus an údarás áitiúil araon éileamh a dhéanamh ar oibreacha eile a mheasann siad go bhfuil tábhacht ar leith ag baint leo le cur san áireamh ag an Roinn.

Caithfidh na hoibreacha cáilítheacha go léir a bheidh de réir na gcaighdeán dea-chleachtais, mar a leagtar amach sna *Treoirlínte um Chosaint Oidhreachta Ailtireachta d'Údaráis Phleanála* (2011) <http://www.chg.gov.ie/app/uploads/2015/07/Architectural-Heritage-Protection-Guidelines-2011.pdf> agus na himleabhair sa *tSraith Chomhairliúcháin* na Roinne. (<http://www.chg.gov.ie/heritage/built-heritage/architectural-heritage-advisory-service/advice-for-owners/>)

11. Nóta Treorach ar an Ráiteas Modha

Ní mór go ndéanfaí cur síos sa Ráiteas Modha ar bhail an struchtúir agus ar shonraí faoin tslí ina gcuirfear na hoibreacha caomhnuithe/deisiúcháin i gcrích. Ní gá don doiciméad seo a bheith níos faide ná mar is gá agus caithfidh go mbeidh sé cuí don chineál agus don scála oibreacha atá beartaithe e.g. ní theastóidh an méid céanna sonraí ó Ráiteas Modha maidir le hatuódóireacht a bheidh ag teastáil le haghaidh deisiúcháin struchtúracha nó saoirseachta. Níor cheart dó a bheith níos faide ná **DEICH** leathanach **A4**.

Ba cheart d'oibreacha a bheith ar aon dul leis an gcleachtas is fearr caomhnuithe agus ba cheart go ndéanfar iarracht modhanna a dhéanann an t-athrú is lú ar an ábhar gur féidir. Ba cheart go mbeadh oibreacha bunaithe ar thuiscint ar an struchtúr, agus ba cheart dóibh úsáid a bhaint as ábhair chúí. Ba cheart a laghad ábhar bunúil agus is féidir a ionadú agus níor cheart seo a dhéanamh ach nuair a bhíonn gá iomlán leis. Níor cheart ach amháin cleachtóirí caomhnuithe a bhfuil an oiliúint iomchuí acu agus a bhfuil taithí acu ar conas ábhar agus teicnící sean-aimseartha a chur i bhfeidhm tabhairt faoi na hoibreacha molta.

Caithfidh go mbeidh na nithe seo a leanas sa Ráiteas Modha

1. Cur síos achomair ar an struchtúr

An struchtúr mar atá sé díreach anois, le cur síos ar na gnéithe is suntasaí ann, an dealramh, an lonnaíocht ina bhfuil sé suite, an cruth, an fheidhm reatha, an tábhacht a bhaineann leis, cuntas gearr ar an gcúlra ailtireachta (má tá sé ar fáil/ ábhartha) agus ar na hábhair as a bhfuil sé déanta.

2. Cur síos ar an hoibreacha a mholtar

Leis seo, ba cheart go nochtar na nithe a bhfuil rioscaí dá thoradh orthu, an obair dheisiúcháin a mholtar, conas a dhéanfar an obair, cad iad na hábhair a bheidh á n-úsáid agus conas a dhéanfar

struchtúr an fhoirgnimh a choimeád. **Caithfear** go n-áirítear ann pleananna, líníochtaí agus meáin amhairc, m.sh. gearrthóga físe, grianghraif nó léiriúcháin eile, atá ábhartha agus a thacaíonn leis an iarratas agus, de ghnáth, ba cheart go n-áireofar na nithe seo a leanas ann:

- a) An bhfuil na hoibreacha sealadach nó buan?
- b) Cén cineál deisiúcháin a mholtar agus cá bhfuil siad?
- c) Cén chóireáil/athsholáthar ar ábhar damáistithe lena bhfuiltear ag súil?
- d) Cén ábhair ionaid a chuirfear leis (más ann)?
- e) Sonraí den mhaoirseacht agus den mhonatóireacht a bheidh ar an suíomh
- f) Sceideal nó seicheamh gearr na n-oibreacha
- g) Meastachán ar chostas an tionscadail.

3. Ráiteas tionchair agus bearta maolaithe a mholtar (más bainteach iad)

Aon tionchar dóchúil a bheadh ag oibreacha ar struchtúr agus slite chun tionchair áibhirseacha a mhaolú. Féadfar go n-áireofar leis an maolú an dearadh, an tráthúlacht agus an modh (i.e. deisiú díonta a dhéantar i dtráth maith ionas nach gcuirfear isteach ar choilíneachtaí ialtóg nó obair rindreála a dhéantar in am trátha chun seans a thabhairt don mhoirtéal aoil a shocrú síos, an inathraitheacht, roghnúchán ábhar cúramach, etc.

12. Na Coinníollacha

Bainfidh na coinníollacha seo a leanas le gach uile tionscadal

- **Tarraingt anuas deontais**
Is mar seo ba cheart tionscadail a chríochnú agus an maoiniú a tharraingt anuas
  - **Sruth 1:** Laistigh de bhliain féilire amháin de bhronnadh an deontais
  - **Sruth 2:** Roimh dheireadh na bliana a thagann i ndiaidh an bhliain ina bhronntar an deontas.
- **An Mhaoirseacht**
Coinníoll a bhaineann le maoiniúchán ná gurb éigean go ndéanfaidh gairmí caomhnaithe atá cáilithe go hiomchuí maoirseacht ar na hoibreacha.
- **An Ghrianghrafadóireacht**
Ní mór go gcuirfear grianghraif dhigiteacha d'ardchaighdeán den tionscadal roimh thús na n-oibreacha. Féadfar iad a úsáid níos déanaí chun comparáide 'roimh agus i ndiaidh' chun críocha tuarascálacha. Tabhair do d'aire go gcoimeádann an Roinn an ceart aici féin aon ceann de na híomhánna a chuireann an t-iarratasóir nó an t-údarás áitiúil ar fáil di chun fógairt a dhéanamh ar an gCiste. Moltar d'iarratasóirí agus d'údaráis áitiúla cead a fháil chun na híomhánna seo a úsáid (más gá) sula seolann siad don Roinn iad.
- **Ráiteas Modha**
Ní mór don úinéir/ áitritheoir Ráiteas Modha cuimsitheach a chur isteach le gach iarratas (féach Cuid 10 chun teacht ar threoir maidir le Ráitis Mhoda).
- **Comhthoilthe Reachtúla**
Caithfidh na ceaduithe agus toilithe reachtúla riachtanacha go léir a bheith in áit sula thosaíonn aon obair.

- **Fianaise ar Mhaoiniú Comhoiriúnaithe**

Ní mór fianaise a chur isteach leis an bhfoirm iarratais go bhfuil maoiniú comhoiriúnaithe ar fáil chun an tionscadal a chríochnú.

- **Cinneadh an Aire**

Cinneadh críochnaitheach is ea cinneadh an Aire maidir le bronnadh maoinithe. Agus an tAire ag déanamh cinnidh maidir le conas maoiniú a leithdháileadh, féadfar roinnt tosca a chur san áireamh, lena n-áirítear cothromaíocht tíreolaíochta agus an inmhianaitheacht tionscadail éagsúla a mhaoiniú. Coimeádfaidh an tAire an ceart aici féin chun **cistí faofa a athshannadh** le tionscadal eile mura sásaítear na ceangaltais atá ann laistigh de thréimhse ama sainmhínithe.

- **Fógraíocht**

Déanfaidh gach údarás áitiúil fógra faoin gCiste um Struchtúir Stairiúla ar a suíomh gréasáin.

- **Cigireacht**

Sa chás go molann údarás áitiúil tionscadal, caithfidh Oifigeach Caomhantais Ailtireachta (OCA) cigireacht a dhéanamh ar an struchtúr sula dtosaíonn na hoibreacha agus ina dhiaidh sin. Sai chás nach bhfuil OCA fostaithe ann, déanfaidh ball d'fhoireann ghairmiúil an údaráis áitiúil atá inniúil chun an fheidhm seo tabhairt faoi é. Sa chás gurb é an t-iarratasóir féin a mholann an tionscadal, ní mór don gairmí caomhnaithe atá ainmnithe san iarratas an chigireacht seo a dhéanamh.

- **Tuarascálacha ar Dhul Chun Cinn**

Ní mór tuairiscí eatramhacha ar an dul chun cinn a chur chuig an Roinn faoi dheireadh mhí an Mheithimh 2019, ina léirítear más rud é go bhfuiltear tar éis conradh a bhronnadh, nó go bhfuiltear tar éis tús a chur leis an obair agus an méid airgid atá íoctha leis an iarratasóir, más ann. Sa chás nach bhfuil tús le cur le tionscadal ar shuíomh faoin 9 Meán Fómhair 2019, coimeádann an Roinn an ceart uirthi féin an maoiniúchán a leithdháileadh le tionscadal eile, tar éis di dul i gcomhar leis an údarás áitiúil iomchuí.

- **Athdháileadh Maoiniúcháin**

Féadfar don Roinn maoiniúchán a leithdháileadh agus a athdháileadh faoin gCiste, lena n-áirítear do thionscadail a shásaíonn critéir an Chiste sa chás go bhfuil gá práinneach tar éis teacht chun cinn le linn na bliana.

- **Comhaontú Dlíthiúil**

Féadfar go gceanglófar ar iarratasóirí a bhfuil deontas bronnta orthu faoi Sruth 2, go rachaidís isteach faoi chomhaontú dlíthiúil leis an Aire Cultúrtha, Oidhreachta agus Gaeltachta, agus go gcuirfear muirear ar an mhaoin ar luach an deontais.

- **Ceanglais Chánach**

Ní mór don iarratasóir agus d'aon chonraitheoirí a bheith cáin-chomhlíontach. Ní mór glacadh le gnásanna imréitigh cánach maidir le híocaíochtaí deontais ón earnáil phoiblí, arna leagan amach ag na Coimisinéirí Ioncaim. Féach ar www.revenue.ie chun teacht ar thuilleadh sonraí, mura miste. Ar aon dul le hAlt 4(1) de Chiorclán 44/2006 ón Roinn Airgeadais: *Tax Clearance Procedures: Grants, Subsidies and Similar Type Payments*, is air gach údarás áitiúil a dheimhniú go nglacann iarratasóirí, conraitheoirí agus fochonraitheoirí leis na gnásanna imréitigh cánach ceart, ar aon dul leis na gnásanna rialaithe airgeadais atá ag an údarás áitiúil féin.

Sa chás go bhfuil úinéir tar éis cinneadh a fháil faoi **Alt 482** den *Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997* (arna leasú), (roimhe seo Alt 19 den *Acht Airgeadais 1982*) agus/nó sa chás go bhfuair an t-úinéir/áitritheoir faoiseamh cánach faoin **Scéim um Fheabhsúcháin Tí** nó faoi **Thionscnamh na Cathrach Beo**, ba cheart dó na Coimisinéirí Ioncaim a chur ar an eolas maidir le haon mhaoiniúchán a bhfuiltear tar éis a fháil faoi bhun na scéime seo. Cuirfidh an Roinn liosta d'iarratasóirí rathúla faoi na scéimeanna seo ar fáil do na Coimisinéirí Ioncaim.

- **Soláthar**

Caithfidh tionscadail lena dtugtar cúnamh deontais a bheith comhlíontach leis na Treoirínte um Sholáthar Poiblí. <http://www.etenders.gov.ie/>

- **Ciorclán 13/2014**

Ceanglófar ar dheontaithe go gcomhlíonfaidís ceangaltais Chiorclán 13/2014 na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe - *Management of and Accountability for Grants from Exchequer Funds* <http://circulars.gov.ie/pdf/circular/per/2014/13.pdf>

- **Cuairteanna ar Láithreacha agus Iniúchtaí**

Féadfar don Roinn cuairteanna agus iniúchadh ar an láthair a dhéanamh le linn céimeanna éagsúla an tionscadail. Féadfar go gceanglófar ar iarratasóirí suirbhéireacht mheasúnachta a chomhlánú ar chríochnú an tionscadail dóibh chomh maith.

- **Fógraí Contúirte**

Sa chás gur faoi sheilbh údaráis áitiúil atá an struchtúr, nó sa chás go bhfuil údarás áitiúil ag cur cúnamh airgeadais ar fáil i leith oibreacha ar struchtúr i bpríacal faoi Ailt 59, 69 agus/nó 70 den Acht um Phleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú), is féidir le hoifigeach sannaithe de chuid an údaráis áitiúil an t-iarratas a dhéanamh.

- **Ábhar Breise**

Ní ghlacfar le hábhar breise a chuirtear isteach leis an bhfoirm iarratais ACH AMHÁIN más rud go bhfuil feidhm dhíreach aige leis an iarratas (i.e. tuarascálacha deindreacrineolaíochta, tuarascálacha seandálaíochta, taighde theicniúil, anailís siúinéireachta agus ábhar, líníochtaí anailíseacha agus tríthoiseacha, taighde stairiúil mionsonraithe etc.)

- **Ceangaltais Reachtúla**

Caithfidh na hoibreacha atá faofa do dheontais na ceanglais reachtúla go léir a chomhlíonadh, cead pleanála ina measc. Sa chás go mbeartaítear oibreacha a dhéanamh ar láithreáin/shéadchomharthaí atá faoi chosaint faoi *Achtanna na Séadchomharthaí Náisiúnta, 1930-2004*, caithfear na ceanglais reachtúla a chomhlíonadh chun fógra a thabhairt nó le haghaidh toiliú ón Aire faoi na hAchtanna siúd.

Tá an dualgas ar an iarratasóir gach ceanglas reachtúil eile ábhartha a chomhlíonadh, ar nós na hAchtanna um Fhiadhúlra, ceadúnais urthrá (más infheidhme), an reachtaíocht Sláinte, Sábháilteachta agus Leasa, agus reachtaíocht comhshaoil agus fostaíochta. Cuirtear an méid seo ar a leanas ar aird an údaráis áitiúil: (*An Roinn Ealaíon, Oidhreacht, Gnóthaí Réigiúnacha, Tuaithe agus Gaeltachta 2012*) *Speicis Ainmhithe a Dhianchosaint: Treoir d'údaráis áitiúla ar Airteagail 12 agus 16 den Treoir maidir le Gnáthóga ón AE a chur i bhfeidhm ar fhorbairt/oibreacha a dhéantar ag thar ceann údarás áitiúil*. Tá foilsiú na dTreoirínte d'Éirinn maidir le Maolú Ialtóg Éire (2006) ar fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta ag:

<https://www.npws.ie/publications/search?title=bat+mitigation&keyword=&author=&series=All&year=&x=0&y=0>

Ceanglófar ar an iarratasóir cóipeanna de gach ceadú, fógairt nó toiliú ábhartha a chur isteach agus éileamh ar dheontas á dhéanamh

- **Aistriú Úinéireachta**

Má dhíoltar struchtúr a bhfuil cúnaimh deontais faighte ina leith, nó má aistrítear an úinéireacht laistigh de thréimhse 5 bliana ón dáta a íoctar an deontas, féadfar go mbeadh aisghlámhadh i gceist ar chuid den mhaoiniú nó ar é go léir. Má aistrítear an tseilbh roimh íocaíocht an deontais, féadfar an t-údarás áitiúil socruithe a dhéanamh chun an deontas a aistriú go dtí úinéir nua na maoinne chomh fada is a shásaíonn sé gach coinníoll a bhaineann leis an deontas.

- **Tuarascáil Bhliantúil agus Bolscaireacht**

Ba cheart do gach údarás áitiúil faisnéis a chur ar fáil sa Tuarascáil Bhliantúil faoi conas a chuirtear an ciste chun feidhme. Ba cheart aitheantas poiblí a thabhairt don Roinn i ngach fógra agus in aon bholscaireacht a bhaineann leis an scéim seo.

- **Maoiniú Eile ón Státchiste**

Féadfar do thionscadail a bheith i dteideal maoiniú a fháil ó níos mó ná scéim amháin arna mhaoiniú go poiblí. Chun a dheimhniú go sásaítear riachtanais na scéime i leith cistí comhfhreagracha, ba cheart go ndéanfar cros-seiceáil ar an bhfaisnéis a chuireann an t-iarratasóir ar fáil in Alt 1f den fhoirm iarratais maidir le deontais eile a bhféadfar a bheith ann ón Státchiste.

Sa chás go ndearna iarratasóir éileamh ar mhaoiniú ó scéimeanna eile atá maoinithe ag an Státchiste nó ag an AE maidir leis na hoibreacha atá faoi chaibidil, nó go bhfuil sé tar éis maoiniú a fháil chun na críocha sin, **caithfidh nach** sáraíonn an luach dá leithéid de mhaoiniú, **agus** luach an deontais faoin scéim seo **80% den chostas iomlán.**

Má tá gníomhaíocht gheilleagrach ag baint leis an struchtúr atá i gceist, féadfar glacadh le maoiniú faoin gCiste um Struchtúir Stairiúla a bheith ina mhaoiniú *de minimis* chun críocha Cúnaimh Stáit.

- **Na hAchtanna um Shaoráil Faisnéise**

B'fhéidir go mbeidh iarratais ar chistiú faoin scéim faoi réir na nAchtanna um Shaoráil Faisnéise.

RGCS (GDPR)/ Ráiteas Príobháideachais

Tá an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta tiomanta do do phríobháideachas agus úsáideann sí slite teicniúla agus eagraíochtúla chun do chuid faisnéise a chosaint ó úsáid neamhúdaraithe. Ní phróiseálfadh an Roinn do shonraí pearsanta chun críche ar bith eile seachas an chúis gur bailíodh iad. D'fhéadfaí sonraí pearsanta a mhalartú le Ranna Rialtais eile, le húdarais áitiúla, gníomhaireachtaí faoin Roinn, nó le comhlacht poiblí eile, i gcúinsí ar leith a fhoráiltear sa dlí.

Ní choinneoidh an Roinn do shonraí pearsanta ach chomh fada agus is gá sin chun na críche ar bailíodh iad agus ar phróiseáladh iad tar éis sin. Nuair a éagann an riachtanas gnó an t-eolas seo a choinneáil, féachfar air d'fhonn na sonraí pearsanta a scrios a luaithe agus is féidir agus i gcomhréir le polasaí na Roinne. Is féidir teacht ar bhreis eolais faoi Chosaint Sonraí ar ár suíomh gréasáin ag:

<https://www.chg.gov.ie/help/legal-notice/data-protection/>

Sonraí Teagmhála

Chun teacht ar thuilleadh eolais maidir leis an gCiste seo, téigh i dteagmháil linn ag **Beartais Oidhreachta Tógtha, An Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta**, Teach an Chustaim, Baile Átha Cliath 1. Teil. 01 888 2428 nó ríomhphost HSF@chg.gov.ie

Aguisíní

- I. Foirm Iarratais A – le comhlánú ag an Iarratasóir
- II. Seicliosta
- III. Foirm Iarratais B
- IV. Foirm Éilimh Forchúitimh C